

PIKUACH NEFESH – Must Life Always be Prolonged?

TALMUD Massechet Yoma 85b

א"ר יהודה אמר שמואל אי הואי התם הוה אמינא דידי עדיפא מדידהו {ויקרא י"ח:ה'} וחי בהם ולא שימות בהם. אמר רבא לכולהו אית להו פירכא בר מדשמואל.

TALMUD Massechet Yoma 85a

מצאוהו חי מפקחין. מצאוהו חי פשיטא לא צריכא דאפי' לחיי שעה.

RESP. Iggrot Moshe CM 2:73

הנה בדבר אם יש אנשים חולים כאלו שאין ליתן להם איזה מיני רפואות להאריך חייהם קצת יותר, הנה מפורש בכתובות ריש דף ק"ד בעובדא דפטירתו של רבי דבעו רבנן רחמי והועילה תפלתם שלא ימות אבל לא שיתרפא וכשראתה אמתיה דרבי שקמצטער טובא אמרה יהי רצון שיכופו עליונים את התחתונים ולא הווי שתקי רבנן מלמבעי רחמי, שקלה כוזא שדיא מאיגרא לארעא אישתיקי מרחמי ונח נפשיה דרבי, ונקט זה הגמ' לאשמועינן שאיכא לפעמים שצריך להתפלל על האדם כשמצטער ואין מועילין מיני רפואות לרפאותו, והתפללות שיתרפא לא נתקבלו, שצריך להתפלל עליו שימות ... ובאינשי כה"ג שהרופאים מכירין שא"א לו להתרפאות ולחיות, ואף לא שיחיה כמו שהוא חולה בלא יסורין אבל אפשר ליתן לו סמי רפואה להאריך ימיו כמו שהוא נמצא עתה ביסורין, אין ליתן לו מיני רפואות אלא יניחום כמו שהם, כי ליתן להם סמי רפואה שימות ע"ז וכן לעשות איזה פעולה שיגרום לקצר אפילו לרגע אחת הוא בחשיבות שופך דמים, אלא שיהיו בשב ואל תעשה, אבל אם איכא סמי מרפא שיקילו היסורין ולא יקצרו אף רגע מחייו צריך לעשות כשעדיין אינו גוסס.

R' Shlomo Zalman Aurbach – Shulchan Shlomo

כשיש אפשרות לעשות פעולה מסויימת להאריך חיי אדם, אך ימשיך אח"כ לסבול כל חייו מיסורים וכאבים חזקים, חושבני שיש רשות להתנגד ולהשאר בשב ואל תעשה - והרי יש שהאדם רשאי לבקש מאת ד' שימות, ויש שמותר גם לבקש על אחרים וכידוע מהר"ן בנדרים מ' ע"א ואמתיה דרבי שאמרה יה"ר שיכופו העליונים -.

וכן כשיש צורך לקטוע רגלו של אדם למען הצל אותו ממות בטוח, ג"כ חושבני שאם האדם הוא מאד נכבד וכאשר יהפך לאומלל בגלל הסבל הנפשי שלו הוא מחליט שמוטב לו למות מאשר לחיות בלי רגלים², אפשר שמצד הדין מותר לו להתנגד, ולכן בנדון אדם שזקוק להשתלת כליה (kidney transplant) אם ע"י הכליה המלאכותית (artificial kidney) יהיה למשא ומעמסה על משפחתו וגם מביאה להתמוטטות, והוא עדין נפש אשר חיים כאלה מאד מאוסים הם בעיניו וסבלו באמת איום, אפשר שהוא רשאי למנוע, ואף שאין אדם בעלים על עצמו מ"מ אפשר דכיון שהוא רק בשב ואל תעשה אפשר דשרי, הנני מדגיש שאני רק מעיר ולא מחליט^[17].

בעיקר היסוד דכל מה שאפשר להאריך חיי החולה [אפי' אינו אלא לחיי שעה] צריכים לעשות, אמת שגם אני שמעתי בילדותי מימרא כזו ולא ידעתי אם זהו מבר סמכא הוא, אבל בעיני ד"ז צע"ג דביו"ד סי' של"ט מבואר דמותר להסיר דבר המונע פטירת החולה [כשעי"ז המונע יסוריו רבים] ורק מעשה בגופו אסור לעשות וא"כ להיות שוא"ת לכאו' [במקום שעי"ז יתוספו לו יסורים] לא מצאתי איסור ואדרבא יש ללמוד למנוע מזה עיין בבית לחם יאודה ביו"ד שם ד"ה מכח שאומרים, שאין לתת מלח להאריך הגסיסה וואולי גוסס שאנין אבל לכאו' כל שאינו אלא לחיי שעה ואין בו הצלה ממש דמי לנדון הגוסס שהרי הגוסס הוא כחי לכל דבריו וכ"ז צע"ג.

אך באמת אין זה יסוד מוחלט והנחה מוחלטת, די ש מצבים שבהם דיני התורה תלויים בדקות ההרגשה שבלב האדם. דלא אמרה תורה אלא וחי בהם, ואמרו חז"ל וחי בהם ולא שימות בהם ומכאן שפקו"נ דוחה כל התורה כולה. אמנם חכמי ישראל הם שחידשו דכאשר מתיישר האדם וחייו חיי שעה הדבר תלוי ברצונו, אם יחפוץ לחיות ולהתיישר מצווים הכל להצילו, אבל אם

טוב לו מותו מחייו הרשות בידו לנהוג בשב ואל תעשה ואזי פטורים כל ישראל מלהצילו.

סימן קיח

אם חייבים במרחא יתירה והוצאות מרובות למעט בסכנת חולה סופני

ר"ח מרחשון תשע"א

כבוד אחי הגדול

הגאון המפורסם

מרה"ר יהונתן בנימין שליט"א

רב אב"ד מונטריאל

עמ

עמ

בדבר הילד החולה ששרירי הנשימה שלו חלשים מאד וסכנת חיים רובצת עליו, הרופאים מציעים לפתוח פתח בגרונו ולהכניס צינור נשימה, ובכך יקילו על נשימתו. אמנם אם כך יעשו תהיה סכנה מתמדת שיתלוש צינור זה מגרונו ויצטרכו לפקת עליו באופן תמידי שלא יוציא את הצינור. המשפחה רוצה להמנע מניתוח זה ולהשליך את יהבם על הקבי"ה החותך חיים לכל חי. ונשאל כתי"ד כיצד לנהוג במקרה מצער זה.

הסכנה מרובה מכמה צדדים.

ואף אם מסתבר שהסכנה שבהיעדר פעולה גדולה מהסכנה שהילד יסכן עצמו לאחר מכן, אלה דברים שאין להם שיעור, ועוד דמסתבר שאין חייבין לנתח את הילד כשאין בזה הצלה ברורה ולהעמיס על ההורים קושי עצום לשמרו כל שעה, ולגרום לילד יסורים וסבל הכרוכים בנתוח ובצינור הנשימה, ומשוי"כ נראה דאין חייבין לעשות ניתוח זה.

וישו"ר כעין שאלחנו במנחת שלמה ת"א סימן צ"א אות כ"ד י"על דבר הילדה החולנית, נלעג"ד רכיון שעל ידי הניתוח היא תישאר ת"ו משותקת לכל ימי חייה, וגם נוסף לזה אין ההצלה ודאית, בכונן דא מוטב להשאר בשב ואל תעשה ולהשען על רחמי ד' כי רבים רחמיו וביד אדם לא להפילה". ועיי"ש מה שהאריך בזה.

ויה"ר שלא ניכשל בדבר הלכה.

אחיך אוהבך בלוי"ג

אשר

לענ"ד רשאית המשפחה לנהוג בשוא"ת ולהמנע מניתוח זה. ואף שלדעת הרופאים אם לא יעשו ניתוח זה קלושים סיכויי הילד להאריך ימים, מ"מ כיון דגם אם כן יעשו ניתוח זה אפשר שגורמים אנו בכך לילד סכנה מיידית מצד החשש שמא יוציא את הצינור מגרונו, שוא"ת עדיף. דהלא אי אפשר לחייב את האב והאם לשבת כל היום כולו אצל מיטת בנם ולמנוע ממנו להוציא את צינור הנשימה מגרונו, וגם א"א לחייבם לשכור שומר שישמור עליו כל היום מכיון שמעוטי הכנסה הם, וגם אי אפשר בפועל לעולם לקשור את ידיו ולמנוע ממנו בכח לעשות כן. וכיון שבין אם יעשו ניתוח זה ובין אם לא יעשוהו שרוי הבן בסכנה וקשה לקבוע איזו סכנה קרובה ואיזו רחוקה, כל כה"ג שוא"ת עדיף.

ובפרט כתי"ד דגם עצם פתיחת הגרון כרוכה בהרבה סבל ויסורים וגם יש סכנת זיהום וכדי למנוע סכנה זו מחליפים את הצינור חדשים לבקרים. הרי לן דאף אם יעשו פעולה זו